

ÜLDINFO

Tunni teema:	#037 Kuidas mina ise saan seista kiusule vastu?			
Küalisõpetaja:	Triin Toomesaar, Kiusamisvaba Kooli tegevjuht			
Õpilased:	4.-6. klass			
Tunni õpieesmärk:	Iga õpilane teab vähemalt 1 viisi, kuidas kiusamise ohvrile toeks olla ja kiusamist seeläbi vähendada.			
45 minutise tunni ülesehitus:	5 min häälestus tunniks	15 min otseülekanne küalisõpetajaga	20 min õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus	5 min õpitu kinnistamine
Tunni ettevalmistus õpetajatele:	Arvuti, internetiühendus, kõlarid, projektor. Õpetajal on võimalus kasutada tahvliit, õpilastel vihikut. Kui õpetaja soovib kasutada grupitöö ülesannet, siis on vaja A4 paberit.			
Seos riikliku õppekavaga:	Võtmesõnad: enesejuhtimine, kiusamine, koolikiusamine, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus			
Tunni teema taust:	Igaüks saab kaasa aidata, et koolikiusamist oleks vähem ja kõigil oleks turvaline ja hea koolis käia. Selleks õpime külalistungis, mis on kiusamine ja mida igaüks saab teha ohvri toetamiseks.			

VÕIMALIK TUNNIKAVA II kooliaste*

Ettevalmistus enne tundi	Palun avage arvuti, projektor ja e-külalistungi Youtube'i link: https://www.youtube.com/watch?v=VoPtr0MKGsU Logige võimalusel sisse Youtube'i keskkonda, et saaksite anda märku oma klassi liitumisest tunniga ja edastada õpilaste küsimusi. Kontrollige kõlareid, et heli oleks kosta kogu klassiruumis.
Häälestus 5 min enne video vaatamist, eesmärgiga äratada õpilastes huvi teema vastu	Palun selgitage tunni eesmärki ja vajadusel kirjutage eesmärk tahvlile. Selgitage õpilastele, mis tunnis toimuma hakkab ning miks võiksime teada koolikiusamisest ja sellele vastu astumisest. ARUTELU: „Kiusamine või mitte?“ Õpetaja loeb õpilastele ette esmalt esimese loo ja seejärel teise. Kummagi lõigu kuulamise järel kutsub õpetaja õpilasi arutlema, kas tegu on kiusamisega või mitte. Õpilaste arvamuse küsimiseks ja täpsustamiseks võib arutelu suunata: „Mis teeb sellest olukorrast kiusamise?“, „Miks see olukord ei ole kiusamine – mis on puudu?“ „Mis peaks juhtuma, et me võiksime öelda, et see oli kiusamine?“ jne. NB! Kui klassis õpib samade nimedega lapsi, on soovitatav nimed enne lugude ette lugemist ära muuta. (1) Martin ja Meelis käivad ühes klassis ja nad on varasemalt olnud ka pinginaabrid. Kehalise kasvatus tunnis mängitakse parasjagu jalgpalli ning palli taga ajamise käigus lükkab Meelis Martini endast eemale nii, et Martin kukub peaga vastu radiaatorit. Martini pea läheb katki, verd tuleb päris palju ning õpetaja peab tunni selleks päevaks lõpetama, et saaks Martini peahaava tohterdada. Meelis saab õpetaja käest päris kõvasti rielda, kuna tegu ei olnud sportlikult sobiva käitumisega. Kiusamine või mitte? (2) Martini ja Meelise klassikaaslased aga kuulsid mängu ajal, kuidas Martin Meelisele inetuid asju sosistas ja ütles. Näiteks kommenteeris Martin Meelise natuke katkiseid tossusid ning pani talle uusi hüüdnimesid. Oli näha, et Meelisele see ei meeldinud. Klassikaaslased teavad ka seda, et Martin peitis eelmisel nädalal kehalise kasvatus tunni eel ära Meelise spordijalanõud, nii et Meelis pidi tunnis olema sokkides. Ka on klassis 2 tüdrukut – Liisa ja Evelin – kes koos Martiniga Meelise üle

	<p>nalja heidavad, räägivad Meelisest teistele halbu jutte ning ajavad Meelise alati minema, kui näevad, et keegi klassis Meelisega liiga palju suhtleb. Kahjuks klassis ei ole keegi Meelisele siiani appi julgenud minna. Kiusamine või mitte?</p> <p>Õpetaja kirjutab tahvile kiusamise 4 tunnust, mis eristavad seda muudest tülidest ja kaklustest või arusaamatustest. Kiusamine on see, kui kellelegi tehakse (a) korduvalt ja (b) tahtlikult (c) liiga nii, et kiusatud lapsel on end (d) raske selles olukorras kaitsta.</p> <p>VIDEO VAATAMISE ÜLESANNE: Õpilastele võib anda ülesande otseülekande vaatamise ajal mõelda, millised küsimused neil tekivad.</p>
<p>Otseülekande vaatamine 15 min</p>	<p>Kui õpilastel tekib küsimusi külalisõpetajale teema kohta, siis õpetaja edastab küsimused Youtube'i vestlusaknasse, soovitavalt alljärgneval kujul, et külalisõpetaja saaks vastates õpilase poole pöörduda: <i>Aliine 5. klass, Kurtna Kool: Miks on olemas kiusajad?</i></p> <p>Otseülekande lõpus vastab külalisõpetaja 2-3 õpilaste esitatud küsimustele.</p> <p>Palun hoiatage oma õpilasi, et võib juhtuda, et kõigile küsimustele ei jõua otseülekandes vastata. Mida varem jõuate küsimused saata, seda suurema tõenäosusega jõuame vastata. Külalisõpetaja vastab vastamata jäänud küsimustele Facebooki postituse kaudu 100 e-külalistunni grupis.</p>
<p>Õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus 20 min</p>	<p>VIDEO VAATAMISE KOKKUVÕTE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuidas peaks käituma koolikiusamise kõrvalseisja? • Milline on kiusamise pikaajaline mõju nii ohvrile kui ka kiusajale endale? • Miks on oluline kiusamise ohvrit toetada? • Mida uut sa said teada koolikiusamise kohta? Õpetajale märksõnu külalisõpetaja videost: <ul style="list-style-type: none"> ○ kiusamine tähendab, et meie tahtliku käitumise tõttu on kellelgi korduvalt halb olla ning ta ei tea, kuidas sellest olukorrast välja pääseda ○ kiusamisel on pikaajalised negatiivsed tagajärjed ○ kõrvalseisjate käes on vastutus sekkuda ning grupi survele vastu seista ○ oluline on ohvrile näidata, et sinu meelest on temaga tehtav vale, et oled tema poolt ning tahad teda toetada <p>Õpetajale info ülesande sissejuhatuseks: Õpetaja tuletab meelde, et enamik kaaslasi arvab, et kiusamine on tegelikult halb. Alati aga ei julgeta sekkuda, sest enda jaoks ei ole läbi mõeldud, kuidas seda teha. Samuti arvatakse, et küll see kiusamine ise üle läheb. Kiusamine aga ei lõpe enamasti iseenesest ja oluline on ohvrile näidata, et kõrvalseisja meelest on ohvriga tehtav vale, et ollakse tema poolt ning soovitakse teda toetada.</p> <p>GRUPITÖÖ “Milliseid pisikesi heategusid saaks igaüks teha ohvri toetamiseks erinevates kohtades koolis?” (õpetajale - palun jälgida, et võimalikud kiusamise ohvrid leiaksid endale turvalise grupi, kus vestluses osaleda).</p> <p>Õpetaja jaotab õpilased gruppidesse nt asukohtade kaupa või muudel alustel. Õpetaja palub õpilastel kirja panna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kus võib kiusamine toimuda? Vahetunnis? Söökla? Võimlas? Tualettruumis? Riietusruumis? Õues? Rühmatöö ajal? Koduteel? Kodus/Internetis? Kus veel? • Sobivad teod, mida õpilased saavad ohvri aitamiseks teha (2-3 tegu õpilase

	<p>kohta) ja</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkreetsed laused, mida õpilased saavad ohvri aitamiseks öelda, näiteks: “See, mida sa praegu ütlesid, ei olnud üldse ilus!” või “Ära rohkem nii tee!” (kiusajale öelduna), aga ka “Tule, läheme siit ära!” või “Mul ei ole midagi selle vastu, kui me koos grupidööd teeme!” (ohvrile öelduna). Teod võiksid olla võimalikult konkreetsed (mitte :“Astun vahele”). <p>Õpetaja palub igalt grupilt ja/või iga asukoha kohta ka “suurde ringi” näiteid.</p> <p>Tegudest ja lausetest soovitame vormistada klassi seinale ka meelde tuletava abivahendi, näiteks plakati.</p>
Õpitu kinnistamine 5 min	<p>Võimalikud kordamisküsimused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mida tähendab koolikiusamine? (õpetajale - 4 tunnust sh (a) korduvalt ja (b) tahtlikult (c) liiga nii, et kiusatud lapsel on end (d) raske selles olukorras kaitsta.) • Õpetaja palub mõnel õpilased välja tuua mõne eriti olulise heateo, mida õpilane soovib ohvri toetuseks teha, et koolikiusamist oleks vähem.
<i>Soovi korral tagasiside õpilastelt</i>	<p><i>Soovi korral: laske tunni lõpus õpilastel anda pöidla- või käemärkide abil tagasisidet (näiteks 3 käemärki: käsi all – ei meeldinud, käsi õla kõrgusel – meeldis keskmiselt, käsi üleval – meeldis väga) järgmiste punktide kohta:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tunni teema: ei olnud huvitav/keskmiselt huvitav/väga huvitav</i> • <i>Külalisõpetaja vlog: ei meeldinud/meeldis keskmiselt/väga meeldis</i> • <i>Tunni tegevused: ei osalenud/osalesin mõnes tegevuses/osalesin kõiges</i>
<i>Lisamaterjal</i>	<p><i>Lastevanematega võib jagada KiVa ehk Kiusamisvaba Kooli miniõpikut lapsevanematele, kust leiab infot kiusamisega toimetulekuks:</i> http://www.kivaprogram.net/ee_lapsevanematele/mobile/index.html</p> <p><i>2017. aasta sügisel ootab KiVa programm liitumissettevalmistusse umbes 20 kooli, kes saavad programmegevustega alustada 2018/2019. õppeaastal. Kui sinu kool on huvitatud KiVa perekonda astumast, kirjuta sellest info@kiusamisvaba.ee http://www.kivaprogram.net/estonia/kiva-koolid</i></p> <p><i>KiVa jooksvate uudistega saad kursis olla siin: https://www.facebook.com/kiusamisvabakool/</i></p>

* Tunnikava on loodud selleks, et pakkuda õpetajatele välja erinevaid variante õpilaste aktiivseks kaasamiseks tunni teemasse. Tunnikavas on meetodite osas tihti välja pakutud valikuvariante ja õpetaja teeb ise otsuse, millist meetodit kasutada. Tunnikava ei pea tingimata kasutama.